

‘In de smartphones van journalisten staan meer nummers van voorlichters dan van de sleutelfiguren in de wijk’

DE PRAKTIJK IS ECHTER dat media dit veel te weinig doen. Enerzijds door bezuinigingen als gevolg van een verdienmodel dat onder druk staat. Maar ook omdat veel organisaties hun voorlichting goed op orde hebben. In de smartphones van journalisten staan meer nummers van voorlichters en bestuurders dan nummers van de sleutelfiguren, *moving spirits*, de mensen die deel uitmaken van grote netwerken in de wijk en het dorp en weten wat er speelt in de haarvaten van de samenleving. Wellicht dat de overdracht van Haagse taken naar gemeenten leidt tot een groeiende invloed van burgers in maatschappelijke ontwikkelingen. Er zijn al veel initiatieven ontstaan met een groot maatschappelijk belang, zoals zorgcoöperaties, energiecollectieven en allerlei initiatieven die ten goede komen aan de leefbaarheid van dorpen en wijken. Deze beweging zal de komende jaren doorzetten omdat gemeenten steeds beter leren dit proces te faciliteren. Als de komende jaren ergens de bestaande vertegenwoordigende democratie opnieuw wordt uitgevonden – en verrijkt – dan is dat in de gemeenten. Wat dat betreft heeft Den Haag gelijk, maar nu de daden nog. In de woorden van voormalig Ombudsman Brenninkmeijer: “De politiek zou veel meer een bemiddelende rol moet spelen en beter naar de burgers moeten luisteren. De media doen er verstandig aan om hier goed op in te haken. Dat zal niet alleen hun rol versterken, maar tegelijkertijd ook de positie van de politiek.”

Na de grote verkiezingsoverwinning van Pim Fortuyn in 2002 riepen de politieke partijen in koor dat ze beter moesten luisteren naar de burger. Dat is altijd een voornemen gebleven; er werd geluisterd, maar niet structureel. Nu burgers het initiatief oppakken – met bijvoorbeeld het G1000-initiatief – krijgen ook overheden de smaak te pakken. Het begin is er, dat is positief. Waarom zou dit geen proces kunnen zijn waarin de overheid faciliterend is en met burgers samen bekijkt wat goed is voor de gemeente? De media zijn hier de smeerolie; zij kunnen een objectieve en kritische rol vervullen.

MEDIA EN POLITIEK moeten beseffen dat burgers geen revolutie willen. “Voor burgers hoeft het ook niet helemaal anders”, zegt het Sociaal en Cultureel Planbureau. “Burgers kunnen zich vinden in het Nederlandse democratische bestel, maar ze zouden wel graag wat meer invloed hebben. Het bestel hoeft niet op de schop. De invloed van burgers is vooral een aanvulling op de representatieve democratie, geen alternatief.” Media kunnen een belangrijke rol spelen om dit algemeen belang te dienen: ze kunnen een brug slaan tussen burgers en politiek. Door een podium te bieden komt de agenda van burgers veel beter in beeld en wordt een bijdrage geleverd aan de democratie. Voor dit proces is een uitwisseling van argumenten, duiding en meningsvorming een belangrijk onderdeel.

Frank Bolder was tot 2013 chef-redacteur bij dagblad *De Gelderlander*. Hij is nu eigenaar van KeppelMedia, dat actieve bewonersparticipatie bevordert.

THEMA

Nu de kerk en het koningshuis ons niet meer aan de hand nemen, ontberen we een gedeelde notie van het algemeen belang. Londenaar Joost Röselaers zoekt naar een groter verhaal dat samenhang biedt.

Een gedeeld belang dreigt te vervagen

door Joost Röselaers

HET MONUMENT OP PLEIN 1813 in Den Haag herinnert aan het einde van de Franse tijd, in 1813. In dat jaar werd Napoleon verslagen en keerde de Prins van Oranje terug naar Nederland. Bovenop het monument prijkt fier rechtop de gestalte van een vrouw. Zij symboliseert de Nederlandse onafhankelijkheid. En onder haar staat een citaat uit de Bijbel gebeiteld: “De Heer heeft grote dingen voor ons gedaan, en wij waren vol vreugde”. Het fundament van het algemene belang was in die jaren duidelijk bepaald: het Nederlandse volk zou pas tot volle vreugde komen als Nederland een onafhankelijk en christelijk land was en bleef, onder leiding van de Oranjes en gedreven door de kerk. Hier viel niet mee te spotten, want we hadden dit alles aan God te danken. Het individuele belang werd hieraan ondergeschikt gesteld.

Deze tijden zijn voorbij, en dat is maar goed ook. Er is een einde gekomen aan een dikwijls benauwend paternalisme. Met name de afgelopen decennia is het met de individualisering in Nederland hard gegaan. Dat komt aan de ene kant doordat de overheid publieke taken heeft overgedragen aan de burgers en de kerk niet meer een vanzelfsprekende plaats heeft in de samenleving.

En aan de andere kant heeft de burger zichzelf vrijgemaakt van de macht van kerk en staat. Ik vraag mij echter af of in dat proces niet een aantal betekenisvolle kinderen met het badwater is weggespoeld. Nu een algemeen belang is verdampt, rest ons een enorme hoeveelheid gefragmenteerde belangen en opvattingen die nauwelijks nog samenhang en een gemeenschappelijk doel lijken te vertonen. Het moderne leven is een willekeurige verzameling van momenten en ervaringen. Er is geen groter verhaal meer dat samenhang biedt en dat heel ons leven omvat en overstijgt. Dat leidt er onder andere toe dat wij elkaar veel minder snel herkennen als zielsverwanten en lotgenoten en dat we minder bereid zijn om voor elkaars belangen op te komen. Een gedeeld belang dreigt daardoor te vervagen.

Op welke manier kunnen wij weer invulling geven aan een gedeelde notie van het algemeen belang? Eeuwenlang bepaalden staat en kerk wat goed was voor het welzijn van het volk, en zij onderbouwden dat met een duidelijk beeld van mens en maatschappij. De vraag is welke instantie of welk verband deze rol kan overnemen, zodat deze fundamentele functie niet verloren raakt. Het vraagt om een doordinking en bepaling van waar wij als samenleving voor willen staan, en wat wij zelfs als onopgeefbaar achten – los van wat opiniepeilingen of zelfs referenda ons zouden voorschrijven. Wezenlijke zaken moeten immers niet worden bepaald door de waan van de dag. Ik vermoed dat dit juist voor D66 een uitdaging vormt, een partij die als geen ander afscheid heeft willen nemen van een soms benauwend christelijk fundament van onze samenleving. Aan ons de verantwoordelijkheid om een nieuw fundament te leggen onder een gedeelde notie van het algemeen belang, zodat wij ook in de toekomst, als individu en als samenleving – en Plein 1813 indachtig – vol vreugde zijn en blijven.

Joost Röselaers is predikant van de Nederlandse Kerk in Londen en bestuurslid van de D66-afdeling Londen.